

– докази, що стосуються даних злочинів, можуть зберігатися і передаватися, як правило, тільки по електронних каналах зв'язку (у зв'язку з цим виникає складність збору і закріплення доказів, проведення процесуальних дій);

– кіберзлочини найчастіше вчиняються для досягнення корисливої мети, проте цілі можуть бути і політичними, і економічними, і терористичними;

– зростає і стає стійкою тенденція до організованості кіберзлочинності, причому об'єднання злочинців відбувається на добровільній основі.

Отже, для вирішення проблеми запобігання кіберзлочинності необхідно перейти до активної розробки ефективної моделі інформаційної безпеки на випередження, та об'єднати зусилля правоохоронних органів, бізнес структур, громадських організацій та ІТ-корпорацій.

Список використаних джерел

1. Підсумки 2018 року Департамент кіберполіції Національної поліції України Режим доступу: <https://cyberpolice.gov.ua/results/2018/>

Василевич Віталій Вацлавович,

учений секретар секретаріату Вченої ради Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор;

Паишовська Марина Віталіївна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ В ЗАПОБІГАННІ ЗЛОЧИНАМ

Анотація. У тезах досліджуються питання співпраці поліції та громади у запобіганні злочинам та іншим правопорушенням. Розкривається зміст і завдання взаємодії на прикладі реалізації всеукраїнського проекту «Розвиток Community Policing в Україні» розпочатого в м. Києві у травні 2017 року. Обґрунтовується потреба запровадження такого проекту, де поліція разом із громадою формує та підтримує безпечне соціальне середовище.

Розкриваються співпраця громадської організації DreamKyiv (за підтримки Міжнародного фонду «Відродження») і поліції з метою запровадження нового медіапроекту #поліція_відкрита та в рамках реалізації програми «Шкільний офіцер поліції».

З'ясовуються форми взаємодії громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, що можуть бути створені

на засадах громадської самодіяльності та добровільності як зведені загони сприяння Національній поліції. Формуються принципи належного забезпечення взаємодії поліції та громади.

Ключові слова: поліція, громада, взаємодія, партнерські відносини, безпека, соціальне середовище, запобігання злочинам, Community Policing, Dream Kyiv.

Summary. The theses investigate issues of police and community cooperation in preventing crime and other offenses. The content and tasks of interaction are revealed on the example of implementation of the all-Ukrainian project «Development of Community Policing in Ukraine», launched in Kyiv in May 2017. The necessity of implementing such a project is grounded, where the police together with the community create and maintain a safe social environment.

The cooperation between the DreamKyiv public organization (with the support of the International Renaissance Foundation) and the police to launch a new media project # open police and cooperation within the framework of the «School Police Officer» program are revealed.

The forms of interaction of public formations on the protection of public order and the state border are clarified, which can be created on the basis of civic initiative and volunteerism as consolidated units of the assistance of the National Police. The principles of proper police and community interaction are formed.

Keywords: police, community, interaction, partnership, security, social environment, crime prevention, Community Policing, Dream Kyiv.

Потреба у безпеці, у тому числі стан захищеності від злочинних посягань, є однією з базових потреб людини, а співпраця поліції та громади – найкращий спосіб її забезпечити. Такий підхід ґрунтується на взаємодії між суб'єктами, від кого залежить безпека: між громадою, поліцією та місцевою владою.

Прикладом такої взаємодії є реалізація всеукраїнського проекту «Розвиток Community Policing в Україні» розпочатого в м. Києві у травні 2017 року [1]. Суть Community Policing (CoP) полягає в налагодженні партнерських відносин між поліцейськими, громадою та місцевою владою, де кожен усвідомлює відповідальність за власну безпеку, а поліція у своїй діяльності відштовхується від конкретних потреб громадян.

Ідея взаємодії поліції з громадянами «по-новому» виникла в США, в 60-х роках минулого століття, як один з наслідків Руху за громадянські права. Вже у 80-х оформлена концепція отримала назву community policing, а в 90-х була закріплена на законодавчому рівні. Головна задача класичного поліцейського – реагувати на вже скоєні злочини та карати винних. Мета ж офіцерів community policing – разом із громадою формувати та підтримувати безпечне та впорядковане соціальне середовище, тобто не наглядати за громадою, а бути її невід'ємною частиною.

Серед основних завдань, такої співпраці є:

- покращення якості життя людей;
- підвищення якості послуг, що надаються поліцією людям;
- попередження злочинності;
- розбудова взаємної довіри між населенням і поліцією;
- заохочення людей до участі в житті місцевих громад;
- забезпечення більшої видимості роботи поліції;
- посилення соціальної відповідальності [2].

Національна поліція у своїй роботі орієнтується на потреби місцевої громади та взаємодіє з нею на засадах партнерства, так визначено у ч. 1 ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» [3]. Завдяки залученню територіальних громад, громадських об'єднань (наприклад, спільне патрулювання, спостереження за територією і вчасне інформування патрульних тощо) поліція може ефективно запобігати правопорушенням визначаючи причини та умови їх вчинення, внаслідок чого поменшає роботи, пов'язаної із реагуванням на уже вчинені правопорушення чи злочини і витрачати сили та засоби на їх розслідування.

У зв'язку з тим, що законодавчо визначено положення про принцип партнерства та тісної співпраці з населенням, що спрямована на задоволення їх потреб – основний критерій оцінки ефективності діяльності Національної поліції України визнано рівень довіри населення до поліції, а не високий рівень розкриття злочинів, яким керувалася міліція. На основі зазначеного слід зробити висновок про запровадження моделі Community Policing, як основи формування та розвитку партнерських стосунків між поліцією та громадськістю. Вона зорієнтована на сервісне обслуговування населення поліцією та необхідність підвищення ступеню участі місцевого населення в забезпеченні безпеки, громадського порядку, а також вирішення місцевих проблем запобігання злочинам [4, с. 110–113].

Community Policing дозволяє фокусувати діяльність поліції на важливих для населення аспектах безпеки в місті (наприклад, наркоманія, проституція, гральний бізнес, квартирні крадіжки та автотранспорту тощо) та домовитися, як їх краще вирішити. Місцева влада спільно з мешканцями може визначити небезпечні для людей ділянки в місті, селі, селищі та краще зрозуміти потреби в безпеці. А також може відповідати на запити людей щодо підвищення рівня безпеки конкретними діями, передбачаючи ефективний план досягнення цілей, що, як наслідок, призведе до зростання довіри.

Важливою умовою ефективної діяльності з охорони правопорядку, профілактики правопорушень є організація взаємодії поліції та громадських формувань, що беруть участь в охороні громадського порядку й забезпеченні публічної безпеки. Взаємодія передбачає узгодження цілей і об'єднання зусиль органів поліції і громадських формувань для спільного розв'язання завдань у сфері громадського порядку та суспільної безпеки. Оскільки на поліцію

держава поклала функції щодо безпосереднього забезпечення охорони громадського порядку та суспільної безпеки, їм належить провідна роль в організації взаємодії із громадськістю, що бере участь в охороні правопорядку.

Громадяни України відповідно до Конституції України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку, сприяння органам місцевого самоврядування у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень та злочинів. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону, відповідно до Закону [5], можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань (групи), сприяння Національній поліції тощо

Основними формами взаємодії є:

- проведення нарад за участю керівників громадських формувань, на яких розробляються та погоджуються спільні заходи із забезпечення правопорядку на територіях обслуговування;

- заслуховування керівників громадських формувань щодо участі їх членів в охороні громадського порядку, проведенні спільних з органами внутрішніх справ профілактичних рейдів та інших відпрацювань територій населених пунктів;

- уживання заходів надання невідкладної допомоги особам, які потерпіли від нещасних випадків чи правопорушень;

- брати участь у рятуванні людей та майна, підтриманні громадського порядку під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин;

- надавати допомогу дільничним офіцерам поліції в забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, профілактиці правопорушень;

- інформувати дільничних офіцерів поліції, а в разі їх відсутності чергових міськрайорганів про відомі їм факти підготовки чи вчинення злочинів, місця зосередження осіб, схильних до скоєння правопорушень та злочинів, і груп нелегальних мігрантів [6].

Зокрема громадська організація DreamKyiv (за підтримки Міжнародного фонду «Відродження»), допомагає поліцейським та киянам налагодити взаємодію з метою створення безпечного середовища та створив новий медіапроект #поліція_відкрита – це серія статей, які пояснюють суть роботи різних поліцейських відділків та управлінь – своєрідний он-лайн путівник структурою Національної поліції [7].

Крім того, Національна поліція разом з міським інтернет-виданням DreamKyiv за підтримки міжнародного фонду «Відродження» запроваджує спільний проект (старт проекту заплановано на кінець весни 2019 р.) «Взаємодія громади та поліції», який спрямовано на розвиток комунікації між поліцейськими та городянами. Завдяки онлайн-складовій кожен охочий за допомогою комп'ютера чи смартфона зможе поставити питання поліцейському та отримати

відповідь на нього. Офлайн-складова (з англ. offline в автономному режимі) передбачає зустрічі громади та поліцейських, спільні флешмоби спрямовані на встановлення правопорядку та благоустрою. Пілотний проект запроваджується у місті Києві [8].

Створення гармонійного та безпечного середовища у школі – це одне із завдань програми «Шкільний офіцер поліції» [1]. Її запровадження сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу, розв'язанню конфліктів серед учнів. Метою також є: вирішення проблем підліткової і дитячої злочинності, профілактика правопорушень на території загальноосвітніх закладів та серед учасників освітнього процесу. Для забезпечення організації взаємодії в рамках проекту у Департаменті патрульної поліції було створено відділ зав'язків із громадськістю, який направлений саме на роботу з громадськістю, роботу з активістами та на реалізацію спільних проектів на користь громади.

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що успішна організація запобігання злочинам та іншим правопорушенням поліцією залежить не лише від чіткого правового регулювання всіх їх видів і форм, але й від ефективної взаємодії всіх підрозділів поліції з іншими суб'єктами боротьби зі злочинністю, а особливо з територіальними громадами. Тому, належне забезпечення взаємодії поліції та громади, на нашу думку, має відповідати таким основним принципам:

- законності та дотримання прав людини;
- прозорості та і координованості;
- дієвості та системності боротьби зі злочинністю;
- пріоритетності превентивних заходів;
- участь громади у виробленні та реалізації соціальних програм;
- підзвітності та виконанні взятих міжнародних зобов'язань,

тощо.

Спільна робота поліції та громади дозволить не тільки сформувати і підтримувати безпечне соціальне середовище, але й заручитись підтримкою громади і будувати довіру між поліцейськими та мешканцями, а також сприятиме формуванню позитивного іміджу поліції.

Список використаних джерел

1. Community Policing: партнерські відносини між поліцейськими, громадою та місцевою владою URL: <https://www.prostir.ua/?focus=community-policing-partnerski-vidnosyny-mizh-politsejskymy-hromadoyu-ta-mistsevoyu-vladoyu>).

2. Взаємодія поліції та громади (Community policing) <https://ecpl.com.ua/publications/vzajemodiya-politsiji-ta-hromady-community-policing/>.

3. Про Національну поліцію: Закон України 2 лип. 2015 р. № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

4. Коваленко А.В. Окремі аспекти взаємодії поліції з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері протидії злочинності. Прикарпатський юридичний вісник. – 2016. – Вип. 6. – С. 110–113. doi: http://doi.org/nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2016_6_26.

5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України 22 черв. 2000 р. № 1835-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.

6. Взаємодія органів внутрішніх справ із громадськими формуваннями здійснюється на основі загальних принципів державного управління 28.03.2017 URL: http://www.korosten-rda.gov.ua/catalog_252_5244_2.html.

7. Нумо робити наше місто кращим! URL: <http://dreamkyiv.com/2017/09/politsiya-vidkryta/>.

8. Взаємодія громади та поліції URL: <http://patrol.police.gov.ua/project/vzayemodiya-gromady-ta-politsiyi/>.

Левченко Юрій Олександрович,
професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПСИХІАТРИЧНІ РОЗЛАДИ ЯК ФАКТОРИ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Анотація. У доповіді обґрунтована проблема визначення зв'язку психічних аномалій з насильницькою злочинністю суб'єктом якої виступають особи з психічними аномаліями, їх причинам та умовам, особливостям профілактики даної категорії злочинів.

Ключові слова: психічні аномалії, психічні розлади, соматичні хвороби, психопатоподібний синдром.

Summary. The report substantiates the problem of determining the connection between psychological abnormalities and violent crime, the subject of which are persons with mental anomalies, their causes and conditions, features of the prevention of this category of crimes.

Keywords: mental anomalies, mental disorders, somatic diseases, psychopathic syndrome.

Сьогодні різними науками, в тому числі і кримінологією доведено, що розлади психічної діяльності (нервово-психічні порушення), які не досягли психотичного рівня (рівня психічної хвороби) та не виключають осудність але тягнуть особистісні зміни, можуть детермінувати відхилення в поведінці людини.

До такого роду нервово-психічних порушень відносяться: психопатії, олігофренія у формі дебільності, шизофренія в стані стійкої ремісії, епілепсії, органічні захворювання центральної нервової системи,